

Diarenummer: 0010/17

Handläggare: Berndt Sundström
Tel: 031-368 54 58
E-post: berndt.sundstrom@gshab.goteborg.se

Årsrapport 2016 för Göteborgs Stadshus AB-koncernen

Förslag till beslut i styrelsen för Göteborgs Stadshus AB

1. Fastställa Årsrapport 2016 för Göteborgs Stadshus AB samt
2. Förklara paragrafen över beslutet omedelbart justerad.

Ärendet

Stadshus AB ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen i syfte att stärka stadens styrning av bolagen. Detta förutsätts ske inom ramen för ordinarie uppföljningsrapporter och främst ta sin utgångspunkt i genomförda ägardialoger.

Förslag till Årsrapport 2016 för Stadshus AB-koncernen, har upprättats, se bilaga 1.

Olika Perspektiv

Barnperspektivet

Uppföljningsrapporten bedöms inte få några effekter inom barnperspektivet.

Jämställdhetsperspektivet

Uppföljningsrapporten bedöms inte få några effekter inom jämställdhetsperspektivet.

Mångfaldsperspektivet

Uppföljningsrapporten bedöms inte få några effekter inom mångfaldsperspektivet.

Miljöperspektivet

Uppföljningsrapporten bedöms inte få några effekter inom miljöperspektivet.

Omvärldsperspektivet

Uppföljningsrapporten bedöms inte få några effekter inom omvärldsperspektivet.

Bilagor

1. Årsrapport 2016 Göteborgs Stadshus AB koncernen

Expedieras

1. Kommunstyrelsen

Göteborgs Stadshus AB

Göteborgs
Stad

Årsrapport 2016 Göteborgs Stadshus AB

Göteborgs Stadshus AB

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
2	Verksamhetsanalys.....	5
2.1	Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling.....	5
2.1.1	Övergripande för koncernen	5
2.1.2	Per kluster/bolag.....	6
2.1.2.1	Energi.....	6
2.1.2.2	Bostäder	7
2.1.2.3	Lokaler	8
2.1.2.4	Kollektivtrafik	9
2.1.2.5	Näringsliv.....	10
2.1.2.6	Turism, kultur, evenemang.....	11
2.1.2.7	Hamn.....	11
2.1.2.8	Interna bolag.....	12
2.1.2.9	Regionala bolag.....	13
2.1.2.10	Boplats Göteborg AB.....	15
2.1.3	Viktiga framtidsfrågor.....	16
2.2	Analys av årets utfall	16
2.2.1	Övergripande för koncernen	16
2.2.2	Per kluster/bolag.....	17
2.2.2.1	Energi.....	17
2.2.2.2	Bostäder	18
2.2.2.3	Lokaler	18
2.2.2.4	Kollektivtrafik	18
2.2.2.5	Näringsliv.....	19
2.2.2.6	Turism, kultur, evenemang.....	19
2.2.2.7	Hamn.....	19
2.2.2.8	Interna bolag.....	19
2.2.2.9	Regionala bolag.....	20
2.2.2.10	Boplats Göteborg AB.....	20
2.3	Investeringar	20
2.3.1	Övergripande för koncernen	20
2.3.2	Per kluster/bolag.....	21
2.3.2.1	Energi.....	21
2.3.2.2	Bostäder	21
2.3.2.3	Lokaler	22
2.3.2.4	Kollektivtrafik	22

2.3.2.5	<i>Näringsliv</i>	22
2.3.2.6	<i>Turism, kultur, evenemang</i>	22
2.3.2.7	<i>Hamn</i>	22
2.3.2.8	<i>Interna bolag</i>	22
2.3.2.9	<i>Regionala bolag</i>	23
2.3.2.10	<i>Boplats Göteborg AB</i>	23
2.4	Övrig uppföljning inom ekonomiområdet	23
2.5	Utveckling inom personalområdet.....	23
2.5.1	<i>Personalvolym och lönekostnad</i>	23
2.5.2	<i>Övrig utveckling inom personalområdet</i>	23
2.6	Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	26
2.6.1	<i>Intern kontroll</i>	26
2.6.2	<i>Sponsring</i>	26
2.6.3	<i>Göteborgs Stads kommunikationsstrategi</i>	26
2.6.4	<i>Samverkan med Social ekonomi utifrån den lokala överenskommelsen om samverkan mellan staden och Social ekonomi</i>	27
2.6.5	<i>Övriga beslut och/eller uppdrag</i>	27
2.7	Kommunala ändamålet och befogenheterna	27
3	Uppföljning av kommunfullmäktiges budget	30
3.1	Sammanfattande resultat av uppföljningen av kommunfullmäktiges mål.....	30
3.2	Sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges uppdrag.....	37
4	Nyckeltalsredovisning	38
5	Nyckeltalsredovisning	39
6	Bokslut.....	40
6.1	Sammanfattande analys	40

1 Sammanfattning

Riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag utgör grunden för den ägarstyrning som kommunfullmäktige beslutat att gälla från och med 2015-01-01. Bakgrunden är bland annat bolagsöversynens slutsatser att former för strukturerad och formaliserad ägarstyrning saknades i den tidigare strukturen. Stadshus ABs kärnuppdrag är att bidra till att kommunfullmäktiges mål och riktlinjer uppnås genom att *”effektivisera den politiska styrningen”*.

KF har uppdragit åt Stadshus AB att utöva ägarstyrningen genom bland annat årliga ägardialoger med syftet att följa på vilket sätt och i vilken omfattning som bolagen genomför sina uppdrag. Stadshus AB ska stödja bolagen i tolkningen av KFs beslut och också i övrigt utgöra stöd för dotterbolagen i deras uppdrag. Under 2016 har ägardialoger hittills genomförts med Försäkrings AB Göta lejon, Göteborgs Stads Upphandlings AB, Göteborgs Gatu AB, Kommunleasing i Göteborg AB, Förvaltnings AB Framtiden (Bostäder), Higab AB (Lokaler), Göteborg Energi AB (Energi), Göteborg & Co Kommunintressent AB (Turism, Kultur & Evenemang), BRG (Näringsliv), Göteborgs Spårvägar AB (kollektivtrafik) samt Göteborgs Hamn AB (hamn). Presidiet i Stadshus AB genomförde i november, på uppdrag av styrelsen, en ägardialog med presidierna i Higab AB och Älvstranden Utveckling AB för att bland annat diskutera ägarstyrningen inom lokalklustret samt Älvstrandens förutsättningar i arbetet med Vision Älvstaden. Vid mötet närvarade även stadsdirektören. I anslutning till Stadshus ABs styrelsekonferens den 29 augusti diskuterades behovet av utveckling av former för ägardialog baserat på hittills gjorda erfarenheter.

Stadshus AB ska också återföra väsentlig information till KF/KS samt ta initiativ till ändrade ägardirektiv med mera utifrån gjorda iakttagelser. Som ett resultat av genomförda ägardialoger har Stadshus AB beslutat om handlingsplaner som för kännedom överlämnats till kommunstyrelsen. Styrelsen har under året överlämnat förslag till nytt ägardirektiv för Higab AB samt Göteborg & Co Träffpunkt AB till kommunstyrelsen för beredning inför beslut av kommunfullmäktige.

Stadshus AB har under året yttrat sig över flera frågor av principiell betydelse eller av större vikt som underställts KF för ställningstagande, bland annat ifråga om framtida fastighetsförsäljningar inom Lokalklustret.

Av ägardirektivet följer att Stadshus AB bland annat har uppdraget att svara för insatser som höjer styrelsernas generella kompetens. Den genomförda styrelseutbildningen som till och med februari månad omfattat 426 förtroendevalda, är ett första steg i detta arbete. Under hösten 2016 har ytterligare 30 förtroendevalda genomfört styrelseutbildningen.

I Stadshus ABs uppdrag ligger även att vara ett direkt operativt/konsultativt stöd inom vissa specialistfunktioner såsom HR, hållbarhet, kommunikation, ekonomi och juridik. Ett stort antal aktiviteter har genomförts inom ramen för styrelsens mål- och inriktningsdokument för 2016. Samordnade och stödjande nätverk inom koncernen har också etablerats inom ramen för flera av specialistkompetenserna.

Stadshus AB ska enligt ägardirektivet svara för den finansiella samordningen inom koncernen. I detta ligger att verkställa kommunfullmäktiges beslut avseende koncernbidrag till vissa bolag samt att lämna förslag om finansiering och skattesamordning. Koncernens samlade resultat för 2016 visar ett behov av uttag från de så kallade resultatenheter på i genomsnitt ca 35 % (13 procentenheter utöver skatteuttag om 22 procent) av resultatet efter finansiella poster. Detta är i nivå med tidigare års uttag. Se vidare i avsnitt 2.4.

2 Verksamhetsanalys

2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling

2.1.1 Övergripande för koncernen

Inom Stadshus AB-koncernen pågår ett arbete med en successiv anpassning av ägarstyrningen till de förutsättningar som lagts fast i Riktlinjer och direktiv för stadens bolag 2015-01-01. Parallellt pågår olika processer som berör enskilda bolag som ett resultat av bland annat bolagsöversynen. En sådan föreslagen förändring är avvecklingen av Upphandlingsbolaget och inrättande av en nämnd med samma uppdrag. I avsnitt 2.1.2 nedan redovisas kortfattat de viktigaste verksamhetsrelaterade frågorna per kluster.

Olika kluster befinner sig i olika faser. Hamn, Kollektivtrafik och Energi är kluster där en stor del av verksamheten bedrivs i moderbolaget och där ägarstyrningen utgår från en sedan tidigare etablerad struktur. Bedömningen är att synergier i klustren utnyttjas i betydande omfattning.

Inom Framtidenkoncernen sker successivt en ökad samordning på såväl politisk nivå som ledningsnivå, som syftar till att skapa förutsättningar för ökat bostadsbyggande och utnyttjande av synergier inom klustret.

Inom Stadshuskoncernen finns tre nybildade kluster; Näringsliv, Lokaler samt Turism, kultur och evenemang. Moderbolagen i respektive kluster - BRG, Higab och Göteborg & Co Kommunintressent /Träffpunkt – bedriver sedan tidigare egen operativ verksamhet. Moderbolagsrollen är under utveckling vilket innebär att ägarstyrningen ännu inte hittat sina former. Bedömningen är att synergier inom de olika klustren ännu inte tydliggjorts. Moderbolagsrollen behöver tydliggöras i ägardirektiv för moderbolagen. Stadshus AB har överlämnat förslag till kommunstyrelsen på nytt ägardirektiv för Higab AB respektive Göteborg & Co Träffpunkt AB.

Inom **Göteborg Energi** pågår en anpassning av bolagsstrukturen från en regional position till en mer lokalt förankrad verksamhet, bland annat genom försäljning av dotterbolag. Inom koncernen bedrivs ett arbete i syfte att strukturera och tydliggöra ägarrollen i förhållandet mellan moderbolaget och dotterbolagen.

Inom **Göteborgs Spårvägar** har förberedelser pågått inför en eventuell avyttring av bussverksamheten med utgångspunkt i ett uppdrag från kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige har fattat nytt beslut som innebär att bussverksamheten blir kvar inom koncernen. Västra Götalandsregionen (VGR) utgör trafik huvudman och beslutar i frågor av avgörande betydelse för spårvagnstrafiken i Göteborg, bland annat byggandet av en ny spårvagnsdepå. Spårvägsstyrelsen har beslutat att beställa 40 nya spårvagnar, med option på ytterligare 60 spårvagnar från Bombardier Transportation Sweden AB/Vossloh Kiepe GmbH.

Göteborgs Hamn AB har avvecklat driftansvaret för terminaloperationen inom Container, Ro/ro och Bil och fokuserar alltmer på den strategiska rollen att utveckla hamnen till nordens logistiska centrum. Större projekt är framtida fördjupning av hamninloppet, utbyggnad av hamnbanan samt markförvärv för att säkra hamnens framtida behov.

Förvaltnings AB Framtidens nya ägardirektiv fokuserar på de allmännyttiga dotterbolagens uppdrag att förvalta bostäder och att samarbeta för att utnyttja synergier inom koncernen. Ansvaret för nyproduktion av bostäder har successivt förts över till det nybildade dotterbolaget Framtiden Byggtutveckling AB. Samtidigt ligger ansvaret för den samlade planeringen och utformningen av nya bostadsområden hos moderbolaget.

Business Region Göteborg AB (BRG) är moderbolag för minoritetsägda dotterbolag vilket innebär att ägarstyrningen måste ske i nära samverkan med övriga delägare. BRG har utarbetat principer för ägarstyrningen gemensamt med övriga delägare. Ett ägardirektiv ska tas fram som tydligare speglar BRG's roll som moderbolag.

Inom lokalklustret finns betydande förutsättningar för samordning och samnyttjande av gemensamma funktioner och resurser som enbart i begränsad omfattning förverkligats. **Higab AB** har haft svårighet att etablera en roll som moderbolag i klustret.

Inom Turism, kultur och evenemang har ett omfattande organisatoriskt arbete gjorts i syfte att etablera **Göteborg & Co Träffpunkt AB** som moderbolag i koncernen genom fusion av moderbolaget Göteborg & Co Kommunintressent AB. Det privata delägandet inom Träffpunkt har avvecklats under året för att möjliggöra moderbolagsrollen. I likhet med Higab behöver Träffpunkt utveckla rollen som moderbolag.

Stadshus AB ska utöva stadens ägande i de regionala bolagen **Gryaab AB, Renova AB och Grefab**. Ett gemensamt beslut med övriga ägarkommuner har fattats om att det så kallade ägarrådet utövar ägarstyrningen genom att årligen genomföra ägardialog med respektive bolag. Förslag till beslut som i olika avseenden förändrar förutsättningarna för bolagens verksamhet måste därefter fattas av respektive kommunfullmäktige. I december 2016 beslutade kretslopp och vattennämnden i Göteborgs kommun att direkttilldela delar av insamlingsuppdragen rörande hushållsavfall och funktionsområden i Göteborg. Renova AB har påbörjat ett arbete tillsammans med kretslopp och vattennämnden vad gäller planering för en övergång till den nya driftsformen med en kombination av upphandling och direkttilldelning av insamlingsuppdrag.

Boplats Göteborg AB har ingen naturlig tillhörighet i ett befintligt kluster. Såväl bolagsöversynen som stadsledningskontorets utredning pekar på svårigheter att bedriva bolaget i nuvarande form och med nuvarande inriktning. Kommunstyrelsen förutsätts fatta ett inriktningsbeslut med utgångspunkt i genomförd remissomgång.

2.1.2 Per kluster/bolag

2.1.2.1 Energi

Under året har Göteborg Energi AB avyttrat aktieinnehav i Lidköping Biogas AB, Lerum Fjärrvärme AB samt genomfört fusion mellan bolagen Rya Nabbe Depå AB samt GoBiGas AB vilka fusionerats med moderbolaget Göteborg Energi AB. Avtal har under året ingåtts med extern part om att sälja aktieinnehavet, som uppgår till 51 %, i Skövde Biogas AB. Den slutliga överlåtelsen sker under våren 2017.

Bolaget har under året påbörjat planeringen inför ett nytt bio-kraftvärmeverk. Planeringen syftar till att ta fram ett underlag för ett senare genomförandebeslut. Ett nytt bio-kraftvärmeverk möjliggör måluppfyllelse vad gäller fossilfri fjärrvärme samt att anläggningsparken förnyas.

I december kom domen angående konkurrensverkets stämning mot GothNet och TeliaSonera. Patent- och marknadsdomstolen vid Stockholms tingsrätt underkänner vad Konkurrensverket har gjort gällande vad gäller att GothNet och Telia Sonera ingått ett konkurrensbegränsande avtal inför en upphandling i Göteborgs Stad avseende fasta datakommunikationstjänster under 2009. Domstolen anser dock att bolagen haft ett samordnat förfarande i strid mot konkurrenslagen. Bolagen döms att betala 8 mnkr vardera i konkurrensskadeavgift. Göteborg Energi AB/GothNet har beslutat att inte överklaga domen till högre instans.

Göteborg Energi har för andra året i rad, i samråd med kunderna i den så kallade

Prisdialogen, sänkt priset på fjärrvärme. Prissänkningen möjliggörs av låga bränslepriser. Tillsammans med kunderna har även överenskommit att om att använda del av kostnadsbesparingen till åtgärder för att minska den fossila andelen i fjärrvärme- och elproduktionen.

Inom koncernen Göteborg Energi pågår flera effektiviseringsinitiativ i syfte att klara av att bidra till stadsutvecklingen och samtidigt behålla lönsamheten. Bland annat pågår en verksamhetsöversyn inom distributionsverksamheten och en översyn av ekonomiorganisationen. Bolaget kommer att fortsätta med arbetet att effektivisera verksamheten. Koncernen står inför en omfattande investeringsverksamhet inom huvudprodukterna fjärrvärme och elnät. För att kunna bidra i stadsutvecklingen och samtidigt behålla lönsamheten så krävs kostnadsbesparingar i verksamheten.

I likhet med andra bolag i koncernen identifierar Göteborg Energi digitaliseringen som en av flera viktiga framtidsfrågor. Verksamheten påverkas på sikt i alla led av digitaliseringens effekter och möjligheter. Exempel på pågående initiativ är; samarbetet med Chalmers inom HSB Living Lab samt The Fossil Free Energy District, ett EU-projekt där nya kombinationer av energi- och digitaliseringsströmmar ska utvecklas och testas.

Andra viktiga framtidsfrågor som bolaget lyfter avser revidering av tre för energibranschen viktiga EU-direktiv: Energieffektiviseringsdirektivet, Direktivet för Byggnaders Energiprestanda och förnybarhetsdirektivet. Syftet med revideringen av direktiven är att styra mot att EU når de energi- och klimatpolitiska målen för 2030. Bland annat bedöms revideringen påverka hur fjärrvärmemarknader ska fungera samt vilken roll bioenergin ska ha.

2.1.2.2 *Bostäder*

Under 2016 färdigställde Framtidenkoncernen 345 bostäder (139 hyresrätter, 168 bostadsrätter och äganderätter samt 38 bostäder som konverterats från bland annat lokaler). Under året har styrelsen fattat investeringsbeslut om totalt 991 bostäder (895 hyresrätter samt 96 bostadsrätter/egnahem) för färdigställande under kommande år. Vid årsskiftet 2016/2017 har Framtidenkoncernen pågående nyproduktion av totalt 1 076 hyresrätter samt 172 bostadsrätter/egnahem.

Koncernen deltar i samverkansprojektet BoStad2021 med 13 projekt med över 2 000 bostäder. I syfte att möjliggöra måluppfyllelse för en ökad produktion av bostäder har Framtiden fått direkt markanvisning av fastighetsnämnden för 2 500 bostäder. Det pågår ett gemensamt arbete med fastighetskontoret, trafikkontoret och stadsbyggnadskontoret för att skapa en mer effektiv stadsutvecklingsprocess, vilket är nödvändigt om koncernen ska klara den uppväxling som krävs för att leverera enligt uppställda nyproduktionsmål.

Bostadsbolaget förvärvade i februari 2016 fastigheter i Hammarkullen, en affär som omfattar 890 hyreslägenheter, vilket innebär att bolaget nu äger och förvaltar över 2 200 hyreslägenheter i området. I april genomfördes en geografisk samordning (cirka 3 000 lägenheter) mellan Poseidon, Familjebostäder och Bostadsbolaget i syfte att skapa mer sammanhållna förvaltningsområden och därmed en effektivare förvaltning. Under året uppgick bolagens underhåll/investering i befintligt bestånd till 397 kr/kvm (393) motsvarande 1 946 mnkr (1 896). Ett arbete pågår inom koncernen för att ta fram nya modeller för renovering.

I syfte att leverera enligt uppdraget har moderbolaget utvecklat formerna för ägarstyrning, bildat en ny koncernledning samt påbörjat en översyn av dotterbolagens ägardirektiv. Framtiden Byggutveckling AB är i full gång. Moderbolaget har rekryterat

en utvecklingschef för ekologisk hållbarhet samt en utvecklingschef för social hållbarhet som ett led i att öka hållbarhetsarbetet i koncernen.

Styrelsen har beslutat om en ny uthyrningspolicy där bland annat inkomstkravet tas bort. En satsning har påbörjats i områdena Bergsjön, Norra Biskopsgården, Hammarkullen, Hjällbo, Lövgärdet samt Gårdsten med bland annat ökad närvaro på kvällar och helger i syfte att öka trygghet och trivsel för hyresgästerna. Under året har 190 hushåll fått förstahandskontrakt och ca 400 barn ett ordnat boende i koncernens bestånd genom den särskilda satsningen på 500 barnfamiljer som bor osäkert. Framtiden Byggutveckling AB har beviljats bygglov för 57 temporära bostäder för nyanlända i Askimsviken. Ytterligare två ansökningar om bygglov har skickats in (totalt 101 bostäder). I slutet av 2016 beslutade styrelsen att ge dotterbolagen i uppdrag att undersöka om det går att omprioritera bland exempelvis renoveringslägenheter, vilket resulterade i cirka 100 lägenheter till nyanlända. Satsningen för nyanlända som är i etableringsfasen har påbörjats tillsammans med nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt Arbetsförmedlingen (omfattar ca 300 personer under 3 år).

Koncernens fastigheter värderas vid årsskiftet till 82,0 mdkr. Detta innebär att koncernens justerade soliditet uppgår till 62 procent. Vid utgången av året hade koncernen en låneskuld på 15,8 mdkr.

2.1.2.3 Lokaler

Higabkoncernen har under 2016 arbetat med samordning inom kommunikation, ekonomi, HR och IT samt beslutat att starta ett samarbete inom inköp. Det nya ägardirektivet för Higab AB beslutades av fullmäktige i januari 2017, vilket ger ytterligare tydlighet och stöd för ägarstyrning, samverkan och samordning inom koncernen. Presidiet i Stadshus AB genomförde i november, på uppdrag av styrelsen, en ägardialog med presidierna i Higab AB och Älvstranden Utveckling AB för att bland annat diskutera ägarstyrningen inom lokalklustret samt Älvstrandens förutsättningar i arbetet med Vision Älvstaden. Vid mötet närvarade även stadsdirektören. Vid ett extra styrelsemöte i september beslöt Higabs styrelse att säga upp bolagets vd och att samtidigt utse bolagets vvd till tillförordnad vd.

Arbetet med att genomföra flera fullmäktigeuppdrag pågår i koncernen, bland annat förändringar i lokalklustrets fastighetsinnehav och effektivare utnyttjande av fastighetsbeståndet. Koncernen har arbetat aktivt med att fusionera och likvidera överflödiga bolag. Under året har därför Higab och Älvstranden totalt likviderat fem bolag och fusionerat ett. Dessutom har Älvstranden strukturerat om sitt bolags- och fastighetsbestånd.

Lokalklustrets tre största byggprojekt har under året fått nya investeringsbeslut. Parkeringsbolagets projekt för uppförande av parkeringsanläggningen på Skeppsbron uppgår till 628 mnkr, Higabs samlokalisering av Kretslopp och vatten vid Alelyckan uppgår till 485 mnkr och GöteborgsLokalers utveckling av nya Selma Stad uppgår till 425 mnkr.

Higab AB

Higabs ekonomi är fortsatt stabil vilket möjliggör bolagets uppdrag att vårda och förvalta stadens kulturhistoriskt intressanta byggnader. Parallellt pågår det långsiktiga arbetet med att levandegöra kulturmiljöer. Tre stora projekt för stadens egna verksamheter; kvarteret Högvakten, samlokalisering av Kretslopp och vatten och nytt kulturhus i Bergsjön pågår. I arbetet med att renodla fastighetsbeståndet har ett antal fastigheter flyttats mellan bolaget och fastighetskontoret under året. Förvärv av Sjöfartsmuseet sker i januari 2017.

Förvaltnings AB GöteborgsLokaler

I stadens budget för 2017 har GöteborgsLokaler fått ett särskilt uppdrag att göra stadens torg mer funktionella och attraktiva till en sammanlagd kostnad på högst 50 mnkr. Uppdraget ska vara slutfört till sommaren 2018. Bolaget har identifierat 25 projekt som omfattar alla av bolaget ägda och förvaltade torg och de flesta projekt ligger redan under uppstart. De lokala torgens utveckling stärks av förtätning runt torgen och av den miljövänliga trenden att handla lokalt och närproducerat. Samtidigt störs en positiv utveckling i vissa områden av den sociala oron som finns på och runt dessa torg.

Göteborgs Stads Parkerings AB

Parkering Göteborg är den parkeringsstruktur där alla kommunens p-platser verkar mot kund och också den tjänsteplattform som gör det möjligt att effektivt nyttja stadens parkeringsplatser och ge ett enhetligt erbjudande. Under året har den digitala tjänsteplattformen skapats som gör det lätt för kunden att hitta och betala. Bolagets utmaning är att framöver utöka med nya mobilitets- och parkeringslösningar som främjar ett hållbart resande.

Bolagets tidigare års samlade vinster är en förutsättning för att kunna finansiera de nya anläggningarna som kommer krävas för god tillgänglighet och långsiktig ekonomisk hållbarhet när staden exploateras och p-platser försvinner (under året försvann ca 200 p-platser i centrala Göteborg).

Älvstranden Utveckling AB

Under året har första spadtaget tagits för Lindholmshamnen som ska tillföra Lindholmen 500 nya bostäder. Intill skapas mötesplatser vid vattnet, en ny park och parkstråket Lindholmen Science Play, som ska ta vara på barns och ungas kreativitet. Första inflyttning sker 2018. Ytterligare 314 lägenheter färdigställdes i Kvillebäcken vilket innebär att 1 515 lägenheter av totalt 2 058 är färdigställda. I Örgryte Torp har inflyttning påbörjats. De första 147 bostäderna färdigställdes av totalt ca 500. Västra Eriksberg omfattar totalt 2 179 bostäder och vid årsskiftet var 2 079 färdigställda, varav 221 under 2016.

Bolagets bedömning är att bolaget står väl rustat inför ett intensivt genomförande av vision Älvstaden. Arbetet med att utveckla Älvstaden är dock mycket komplext och bygger på att många organisationer i staden är med och samverkar med ”sin” del i processen. Älvstranden Utveckling AB ser indikationer på att detta arbete inte går i takt. Under året har frågor runt stadens genomförandeförmåga avseende Älvstaden aktualiserats. För att kunna verka effektivt så att staden får ut mesta möjliga av bolagets verksamhet efterfrågar bolaget direktiv om vilken prioritering och ambitionsnivå som gäller avseende Älvstadens utbyggnad.

2.1.2.4 Kollektivtrafik

Kommunstyrelsen i Göteborg uppdrog under 2013 till Göteborgs Spårvägar att upphandla nästa generations spårvagn (typ M33). Upphandlingen omfattar totalt 100 spårvagnar med ett första avrop om 40 stycken. Tilldelningsbeslut har fattats och det vinnande anbudet lämnades av Bombardier Transportation Sweden AB – Vossloh Kiepe GmbH. De första vagnarna beräknas bli levererade andra kvartalet 2019. Leveranser av nya spårvagnar utgör en viktig framtidsfråga för bolaget.

Under 2016 har revisionsprogram påbörjats på vagntypen M32. De första revisionsvagnarna är i Tjeckien för att kvalitetssäkra åtgärdsprogrammet. Tidsplanen för hela revisionsprogrammet löper över 3 år. En skiljedomsprocess mellan trafikkontoret och Ansaldobreda pågår. För vagntypen M31 har ett revisionsprogram genomförts och

blir slutligen klart under våren 2017. 3 vagnar återstår att revideras bland annat vad gäller styrsystemet.

För spårvagnsverksamheten har under året, på uppdrag av kommunfullmäktige, genomförts en utredning där möjligheten att överföra ansvar och befogenheter från trafikhuvudmannen Västra Götalandsregionen (VGR) till Göteborgs kommun analyserats. Kommunfullmäktige beslutade den 10 november att anteckna rapporten – Ansvar för spårvagnstrafiken överlämnas till Göteborgs stad - samt att förklara uppdraget till kommunstyrelsen att tillsammans med VGR utreda överföring av befogenheter att ingå avtal om spårvagnstrafik för fullgjort.

Som verksamhetskritisk förutsättning för ytterligare vagnar och utökad trafik lyfter bolaget fram färdigställandet av ett uppställningsområde och depån på Ringön och att dessa inte blir fördröjda.

Inom bussverksamheten fortgår arbetet med utveckling och anpassning av det processororienterade arbetssättet. Kundperspektivet ägnas extra stort fokus. Under 2016 har bussverksamheten varit föremål för utredning med avseende på möjligheten att avyttra verksamheten. Kommunfullmäktige beslutade i december 2016 att inte gå vidare med en avyttring.

2.1.2.5 *Näringsliv*

Göteborgsregionens näringsliv utvecklas mycket starkt och 2016 blev ett mycket bra år. Det regionala konjunkturindexet ligger på en nivå som klassas som högkonjunktur, antalet lediga jobb är rekordstort och arbetslösheten fortsätter falla.

I omvärlden är intresset för Göteborgsregionens utvecklingsprång stort. Business Region Göteborg AB (BRG) har dagliga kontakter med företag och organisationer som söker investeringsmöjligheter, innovationssamarbeten samt entreprenörer som vill starta eller utvecklas med sina företag. Göteborgsregionens framtidsutsikter ser goda ut.

Det finns dock fortfarande utmaningar som måste hanteras, där kompetensförsörjning, bristande näringslivsklimat, att nå mål för nyetableringar samt brist på både bostäder och hotellrum är några av de prioriterade.

Under 2016 startades ett antal långsiktiga strategiska processer för framtiden, där staden genom bland annat kommunstyrelsen och BRG deltar aktivt. Några av dessa är:

- Näringslivsstrategisk plan
- Kompetensförsörjningsstrategi
- Stärkt entreprenörsklimat genom Entreprenörskapskvarter och 2021-arbetet
- Strategisk näringsdialog
- Forsknings- och innovationsutveckling för Göteborgs stad

De delägda bolagen inom näringslivsklustret utvecklas väl. Några exempel på detta är invigningen av HSB Living Lab på Johanneberg Science Park, ett rekordstort deltagande på årets Park Annual för Sahlgrenska Science Park samt den fantastiska utvecklingen av transportrelaterade program, som till exempel Drive Sweden, på Lindholmen Science Park.

Inför 2017 har i en överenskommelse med Göteborgsregionens Kommunalförbund (GR) träffats om att gemensamt fokusera på tre primära regionala utmaningar – planera för tillväxt, kompetensförsörjning och företagsklimatet. Detta är väl i linjen med analysen av Göteborgsregionens förutsättningar för utveckling mot ökad sysselsättning, växande företag, större attraktionskraft och en ständig strävan efter nya innovationer.

2.1.2.6 *Turism, kultur, evenemang*

Fortsatt hög tillströmning av besökare.

Även 2016 var ett mycket bra år för besöksnäringen i Göteborg, antalet kommersiella gästnätter ökade med 5 %, och alla större anläggningar visar mycket goda siffror.

Några exempel från 2016:

- Got Event har haft rekordmånga besökare - 1,8 miljoner
- Liseberg hade 3,1 miljoner gäster och har tre år i rad visat stabila resultat
- Stadsteaterns föreställningar har mottagits på ett positivt sätt

Göteborg vann även utmärkelsen ”ledande hållbar destination världen” som också är ett bevis på när samverkan inom besöksnäringen är som bäst.

Besöksnäringen är en väsentlig del av att utveckla en attraktiv stad, både för besökare och nyetableringar, men även för att skapa känslan av – här vill jag bo. Andra positiva effekter är att sysselsättningen inom besöksnäringen i Göteborgsregionen växer snabbare än andra näringar. Många nya arbetstillfällen av typen instegs- eller förstagångsjobb skapas i serviceyrken där turismen är en betydande del av underlaget.

För klustret fortgår arbetet att utarbeta förslag till Besöksnäringens målbild 2030, och ambitionen är att beslut tas under första halvåret 2017.

Några av de mer väsentliga framtidsfrågorna är:

- Kompetensförsörjningen inom besöksnäringen är en utmaning särskilt inom restaurang. Här finns stora möjligheter att slussa in unga och nya göteborgare i arbetsmarknaden.
- De stora investeringar som gjorts i Göteborg tidigare har lagt grunden för den tillväxt vi sett de senaste åren. Fortsatta privata och offentliga investeringar är tillsammans med kontinuerlig utveckling av befintliga anläggningar nödvändiga för fortsatt tillväxt inom besöksnäringen. Beslut om Lisebergs jubileumssatsning, arenautredning och Valhallabadets framtid är i detta sammanhang viktiga frågor.
- Under 2017 kommer Stadsteaterns ekonomiska situation att aktualiseras genom bolagets ambitioner att bygga om teaterhuset på Götaplatsen.

Arbetet att utveckla klustrets roll pågår, nytt ägardirektiv har utarbetats av Stadshus AB inför slutligt ställningstagande i kommunfullmäktige.

2.1.2.7 *Hamn*

Bolaget rapporterar att den totala godshandlingen i ton ökar med 7 % jämfört med föregående år. Volymuppgången härleds till ökad hantering av energiprodukter. Hanteringen av enhetsberedd last mätt i ton var oförändrad jämfört med 2015.

Containervolymerna minskade med 3 % jämfört med föregående år. Volymerna har minskat under flera år och uppgår för 2016 till nivåer motsvarande 2005. Under året har den negativa trenden förstärkts i samband med upptrappad konflikt i containerterminalen samt operativa problem i samband med byte av terminaloperativt IT-system. Konkurrerande hamnar som Gävle och Norrköping ökar sina marknadsandelar och sammanfaller med minskade järnvägsvolymer i Göteborgs hamn mellan Göteborg och ostkusten. Bland annat bedöms konflikten i containerterminalen innebära att kunder styr volymer från Göteborg.

Inom containersegmentet fortskrider utvecklingen mot större fartyg och djupgåendet har blivit en begränsande faktor. Farledsdjupet tillåter inte fullt lastade fartyg. Redarnas

satsningar på fler och större fartyg i kombination med en svagare växande marknad har gjort att många rederier hamnat i allvarliga lönsamhetsproblem.

Bolagets strategi är att genom tätt samarbetet med APMT och ett högt tryck på eget marknadsarbete återta marknadsandelar.

Antalet hanterade rollenheter ökade med 2 % under året och beror till stor del på ökad aktivitet för Volvobolagen. Utvecklingen de senaste åren har varit relativt jämn och strategin framåt är att försöka att öka volymer genom att söka nytt gods och nya godsslag. Volymer avseende nya bilar ökar och är främst hänförlig till ökad export av bilar från Volvo.

Antalet kryssningsanlöp minskade till 34 stycken under 2016 i jämförelse med 50 anlöp under 2015. Antalet kryssningspassagerare minskade med 41 %. Antalet passagerare inom färjetrafiken var oförändrade under 2016. Strategin framåt är att öka attraktivitet som kryssningsanlöp. I samverkan med Göteborg & Co avses att ta fram en strategisk plan samt att marknaden aktivt ska bearbetas.

Olja och energiprodukter ökade under året med 12 % och årets volymer utgör volymrekord i verksamheten. Ökningen förklaras av ökade flöden inom lagring och distribution och en tydlig ökning syns av biokomponenter för raffinering och inblandning i bränslen. Strategin framåt innebär bland annat att stötta nya fartygsbränslen samt att öka lagringskapacitet.

Göteborgs Hamn AB verkar på en internationell konkurrensutsatt marknad och hamnens uppgift är att verka för att Göteborgs hamn är ett attraktivt godsnav. Göteborgs Hamn AB har tillsammans med Trafikverket avslutat en åtgärdsvalsstudie som visar på en nationalekonomisk nytta i att fördjupa farlederna och att därigenom möjliggöra anlöp för de allt större fartygen i containerhamnen. Bolaget har stort fokus på att utveckla logistikmarken nära hamnen och bygga nya lager- och logistikbyggnader som sedan avses att hyras ut till logistikföretag. Bedömningen är att det blir allt viktigare att kunna erbjuda logistiktjänster i hamnområdet.

2.1.2.8 Internna bolag

Förändringens år.

För de interna bolagen innebar 2016 stora förändringar:

- Fusion av Kommunleasing i Göteborg AB och Göteborgs Gatu AB till Göteborgs Stads Leasing AB, slutförd 1 november 2016
- Göteborgs Upphandlings AB överförde verksamheten till nämnd 1 januari 2017
- Gothenburg European Office AB överförde sin filial i Bryssel till Stadshus AB 1 december 2016, bolaget planeras fusioneras in i Stadshus AB under 2017

Från 2017 kvarstår endast två operativa interna bolag, Försäkrings AB Göta Lejon och Göteborgs Stads Leasing AB, från tidigare fem.

Alla verksamheterna utvecklas på ett mycket positivt sätt och fortsätter leverera mycket goda operativa resultat.

Fusionen av Kommunleasing AB och Göteborgs Gatu AB har genomförts och det nya bolaget Göteborgs Stads Leasing AB är i full operativ drift. Verksamheten utvecklas väl enligt finansiella mål, och fusionsarbetet har genomförts på ett mycket bra sätt. Exempel på andra väsentliga händelser är:

- Beslutet att finansiera Stadens nya spårvagnar, M33 - vilka levereras av Bombardier, första testvagnen kommer under mars 2019
- SDF Majorna-Linnés beslut att elektrifiera fordonsparken och även installera

laddplatser

- Stadens Bud, som beslut i kommunfullmäktige, kvarstår inom staden och som en del av bolaget

För Upphandlingsbolaget har året varit präglad av förberedelser för överflyttning till nämnd och under hösten har även organisationsförändring genomförts med fokus på bland annat högre kundnöjdhet. Mycket positivt är att dessa mål även uppnåtts. Andra väsentliga händelser är att ett antal av de uppdrag, som Stadshus AB gett bolaget som en del av ägardialogsprocessen, har börjat ge effekt. Speciellt kan märkas utvecklingen av en ny gemensam inköpsprocess, GiP, samt det fortsatta arbetet med att utveckla ytterligare kompetens och förmåga inom funktions- och innovationsupphandling.

Under början av 2016 lämnade bolagets vd för att bli Generaldirektör för den nystartade Upphandlingsmyndigheten, tf vd har genomfört förberedelser för överflyttning samt nödvändiga organisationsförändringar. Ny direktör för nämnden är rekryterad.

Stadens Bryssel-filial har fått ny hemvist under året, och är från 1 december 2016 en del av Stadshus AB. Arbetet med överföringen har genomförts väl, vilket innebär att Gothenburg European Office AB planeras fusioneras in i Stadshus AB under 2017. Verksamhetsmässigt har det varit mycket stor aktivitet, med ett stort antal seminarier genomförda, kombinerat med ett brett påverkansarbete. Filialen har även aktivt deltagit i att både utveckla hanteringen av stadens EU-frågor samt stadens långsiktiga innovationsstrategi.

Försäkrings AB Göta Lejon är det enda interna bolaget som inte påverkats av större förändringar under året. Verksamheten har utvecklats enligt plan och kommer från 1 januari 2017 försäkra alla stadens förvaltningar och bolag, till ett samlat egendomsvärde av 246 miljarder kronor.

2.1.2.9 Regionala bolag

Renova AB

Renova rapporterar en god utveckling av verksamheten under 2016 med fortsatt stora inflöden för behandling med gott ekonomiskt resultat som följd. De ökande mängderna driver övriga affärer, främst inom affärsområde Återvinning. Det är en mycket gynnsam konjunktursituation för verksamheten med bedömningen att den kommer att bestå under de närmaste åren.

Omställningen med anledning av förlorade hushållsentreprenader i Lerum/Partille/Härryda är hanterad och kompenserad såväl ekonomiskt som organisatoriskt. Renova Miljö vann under året nya affärer med Vasakronan och Familjebostäder, vilket ställer höga krav på kvalitet och hållbarhet samt utveckling av nya arbetssätt och nya tjänster.

Ett av bolagets utvecklingsprojekt syftar till att öka materialåtervinning och kvalitetssäkra det utsorterade materialet. Projektet spänner över hela koncernen och är långsiktigt strategiskt viktigt för bolaget avseende såväl ekonomi, som resurser och långsiktig hållbarhet.

Kretslopp och vattennämnden fattade under året beslut om att till Renova direkttilldela avfallsinsamlingen för insamlingsområdena Centrum, Hisingen och Södra Skärgården. Nämnden fattade dessutom beslut om att till bolaget direkttilldela de funktionella entreprenaderna mobil sopsug, farligt avfall och slam. Arbetet med planeringen av verksamheten har under året inletts i samarbete med Kretslopp och vatten.

En tillståndsansökan för Tagene deponi har under året lämnats till Miljödomstolen. Ansökan syftar till att säkerställa deponibehovet 15-20 år framåt samt att möta behovet

av att hantera massor från infrastrukturprojekt. Under året har även processen med att söka nya tillstånd för Sävenäs, Marieholm och Fläskebo inletts.

Gryaab AB

Gryaabs huvuduppgift, att samla in och rena avloppsvatten från ägarkommunerna, medförde att bolaget under 2016 behandlade ca 124 miljoner kubikmeter vatten på Ryaverket. Volymen består av dels avloppsvatten, dels tillskottsvatten (vatten som inte kommer från avlopp) vilket i nuläget utgör 60 % av volymen. Sammantaget har reningsverksamheten, trots pågående om och tillbyggnader i anläggningen, fungerat väl och uppfyllt samtliga miljökrav med mycket god marginal. Anläggningen vid Ryaverket fortsätter att utvecklas och under 2017 kommer ett flertal nya anläggningsdelar att tas i drift vilket kommer att förbättra verksamheten i närtid. Med dessa nya anläggningsdelar står Gryaab väl rustat att möta den närmaste framtiden. De större projekten utgörs av utbyggnad av Gryaabs kapacitet att avskilja kväve samt utbyggnad av driftslokaler med avsikt att få förbättrade möjligheter för bl a laboratorium och och kontrollrum.

Under 2017 kommer Gryaab att ansöka om nytt miljötillstånd och bolaget kommer under första halvåret 2017 att lämna in förslag till nya miljövillkor för verksamheten. Dom förväntas komma under 2018. Om tillståndsprocessen utmynnar i för bolaget betydligt strängare krav måste verksamheten expandera utanför befintlig tomt vilket bedöms vara förenat med en kraftig höjning av Gryaabs avgifter. Kan nya villkor innehållas med modifiering av befintlig anläggning bedöms investeringarna att kunna begränsas till nivån 500-700 mkr. För Gryaabs tuffare villkor handlar det sannolikt om 2-4 miljarder kronor.

Möjligheten att klara nuvarande och kommande villkor är helt beroende av hur stora volymer vatten som förväntas behandlas i anläggningen. Trots höga ambitioner och goda insatser från ägarkommunerna beräknas volymerna öka framöver. En viss skärpning av villkoren bedöms möjlig att hantera inom nuvarande verksamhet. Vilka villkor som fastställs kommer att vara helt avgörande för vilken investeringsvolym som kommer att vara nödvändig de närmaste 5-10 åren.

En annan avgörande faktor för verksamheten är kravet på ökad yta för anläggningarna. Kommande miljökrav, ökad befolkning och förväntade större volymer vatten medför sammantaget sannolikt krav på ytterligare yta. Utredning pågår i samarbete med berörda intressenter för att lokalisera och bedöma möjliga framtida ytor. Den geografiska placeringen på ytan kommer att avgöra hur stora investeringar som krävs i framtiden.

Bolagets framtida utmaningar medför också att frågan om ökad regionalisering och samordning av VA-frågorna blir alltmer intressant.

Uppföljning av intern kontroll och styrning har genomförts i fem områden – strategiska -, ekonomiska -, operativa -, tekniska utvecklingsrisker samt oegentlighetsrisker. Företagets internrevisorer har granskat samtliga fem områden och den sammanfattande bedömningen är att företagets interna kontroll är ändamålsenlig och tillräcklig.

Grefab

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 10 november beslutades att förklara uppdraget till kommunstyrelsen - att initiera en dialog med övriga ägare av Göteborgsregionens Fritidshamnar AB i syfte att utreda förutsättningarna för att helt avveckla de övriga kommunernas ägande i bolaget - fullgjort. Dessutom beslutades att förklara uppdraget till Göteborgs Stadshus AB - att utreda möjligheten för en nämnd i Göteborgs kommun att överta verksamheten i Göteborgsregionens Fritidshamnar AB -

fullgjort. Beslut togs också om att inte gå vidare med frågan om att avveckla övriga kommuners ägande i Grefab med följande överföring av verksamheten till en nämnd i Göteborgs kommun.

Underhålls- och investeringsarbetet har i stort sett följt den plan, som styrelsen antog i budget 2015.

Ett omfattande arbete med miljöåtgärder och miljöförbättringar, dokumenterat i den av styrelsen beslutade genomförandeplanen, har fortskridit under året. Insatserna, som omfattar bl a oljeavskiljning, slamsugning, rengöring och provtagning, fortsätter under 2017.

Merparten av de gamla andrahandsarrendena har sagts upp från Grefabs sida. Ett antal löper ytterligare några år, varför det kommer att ta några år innan Fastighetskontoret tagit över samtliga avtal, där de är avtalspart.

Bolagets arbete med att utforma hamnar och kajer, i syfte att motsvara efterfrågan, fortsätter. Kön till båtplats, som omfattar ca 4 500 personer, har minskat med ca 500 personer per år från år 2012. Av antalet båtplatser (7 167) var 95,7 % uthyrda i augusti 2016 (motsvarande siffra för 2015 är 95,1 %). Arbetet med att marknadsanpassa utbudet samt att öka digitaliseringen inom bolaget, i syfte att förenkla kommunikationen med Grefab, fortgår.

Sedan 2013 bedrivs ett internt arbete i bolaget med syfte att tydliggöra i första hand organisation, roller, mandat, strukturer samt ledning och styrning. Inom ramen för detta arbete har samtliga anställda under 2016 deltagit i ett processinriktat arbete med särskilt fokus på kulturfrågor och stadens fyra förhållningssätt. Vidare har en kundundersökning genomförts med syfte att utveckla kommunikation genom olika kanaler.

Uppföljning i enlighet med intern kontrollplan visar att bolaget har en god ordning och kontroll på de rutiner som granskats.

2.1.2.10 Boplats Göteborg AB

Under året ombads styrelsen besvara en remiss från kommunstyrelsen med anledning av översynen av bolagets verksamhet (remissen rörde frågor om finansieringsformer, ägande och efterlevnad av legala krav). I sitt remissvar föreslog styrelsen en delning av bolaget, en kommunal bostadsförmedling och en privat marknadsplats, med olika finansieringskällor men med ett gemensamt ägande av varumärket och sajten boplats.se. Bolaget avvaktar nu kommunstyrelsens beslut om framtida inriktning.

Vid årsskiftet hade bolaget 193 139 medlemmar och av dessa har 76 375 aktivt sökt bostad under året. Hyresvärdarna (85 st.) annonserade 7 239 lägenheter, vilket är det lägsta antalet på flera år. Det främsta skälet enligt bolaget är låg omflyttning samt att en del hyresvärdar planerar ombyggnation. Av de annonserade lägenheterna var 47 procent från allmännyttan, 43 procent från de privata hyresvärdarna och 10 procent studentlägenheter, de flesta från Chalmers Studentbostäder. Under året tecknades 6 726 kontrakt och de som fick kontrakt hade i snitt 1 543 "Dagar hos Boplats". För att få ett kontrakt hos allmännyttan, som går efter kötid, krävdes i snitt 1 955 dagar. Chalmers Studentbostäder har sagt upp avtalet med bolaget och kommer att gå över till uthyrning i egen regi från och med våren 2017.

Under året har Boplats samverkat med en rad olika aktörer ofta i syfte att rikta informationsinsatser mot särskilda grupper i samhället som exempelvis 17-åringar, seniorer eller till personer som är intresserade av att hyra ut hela eller delar av sin bostad till internationella studenter (en satsning som gav cirka 700 rum) och nyanlända med uppehållstillstånd. Satsningen gällande nyanlända resulterade i att cirka 400 rum

annonserades under hösten och de flesta av dessa gick till personer som kommit till Göteborg för att studera eller för att de fått arbete.

2.1.3 Viktiga framtidsfrågor

Bolagen i Stadshus AB koncernen har under de senaste åren genererat positiva resultat som både kunnat täcka underskott i de bidragstagande bolagen och bygga upp den finansiella styrkan genom ökad soliditet. Kassaflödet från löpande verksamhet har legat på en nivå motsvarande gjorda investeringar. Lånevolymen har legat på oförändrad nivå om 35-36 mdkr och det finns stora övervärden i koncernens tillgångar.

Bolagssektorn står tillsammans med staden inför utmaningar som kräver stora investeringar. Detta gäller nybyggnation av bostäder och parkeringsgarage/p-hus, utbyggnad av fjärrvärmenät, underhåll av fastigheter och hamn, farledsfördjupning expansion inom Turism, Kultur & Evenemangs klustret. Kommande infrastrukturprojekt kan ge negativ påverkan på resultat och kassaflöde inom bolagssektorn.

Finansieringen av investeringar och eventuella utdelningar är en viktig fråga. Ökad upplåning till de nivåer som den långsiktiga 10-års prognosen visar ger ökad riskexponering vid räntehöjningar. Utvecklingen behöver följas noggrant och trender uppmärksammas tidigt. Nyttorealiseringskalkyler är en viktig del i beslutsprocessen. Olika finansieringslösningar behöver övervägas t.ex. resursfrigörelse och effektiviseringar.

Det är en mycket viktig framtidsfråga att verksamheternas kompetensförsörjning kan säkerställas. För att verksamheterna i koncernens bolag ska kunna utföra sina uppdrag och nå sina mål är möjligheten att rekrytera och behålla personal avgörande. Brist på arbetskraft är något som har börjat bli kännbart i många branscher och konkurrensen om kompetens har blivit allt hårdare. Vid bristande kompetensförsörjning blir effekterna allvarliga för såväl bolagen som för Göteborgs Stad som helhet och långsiktigt för stadens/regionens attraktionskraft, t ex genom bostadsbrist, försvagat näringsliv, påverkad besöksnäring osv.

Det är nödvändigt, såväl idag som i framtiden, att stadens bolag som arbetsgivare förmår attrahera, rekrytera och behålla personal. För att lyckas med detta fordras – förutom ett kontinuerligt aktivt utvecklingsarbete – också ett uthålligt och genuint arbete med grundläggande frågor såsom; - en trygg, säker och hälsofrämjande arbetsmiljö- konkurrenskraftiga förmåner, löner och villkor- motiverande organisationskultur med gott ledarskap.

2.2 Analys av årets utfall

2.2.1 Övergripande för koncernen

Resultaträkning

	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015
Intäkter	18 872	18 271	601	17 932
Kostnader	-16 255	-16 171	-84	-16 546
Rörelseresultat	2 617	2 100	517	1 386
Finansiella intäkter	11	20	-9	13
Finansiella kostnader	-975	-971	-4	-1 016
Resultat efter finansiella	1 653	1 149	504	383

	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015
poster				

Stadshus AB koncernen

Koncernens rörelseintäkter uppgår till 18 872 mnkr (17 932) vilket är 601 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 1 653 mnkr (383) vilket är 504 mnkr över budget. Orsaken är främst högre resultat inom Energi 60 mnkr och Lokaler 416 mnkr. För Energi är det ett bättre resultat inom fjärrvärmeaffären och för Lokaler reavinst vid avyttring av aktiebolag (Brotomten samt byggrätten till Karlavagnstornet) inom Älvstranden Utveckling AB samt (fastigheten Göteborg Haga 31:5 samt marken Källtorp 99:22) inom Göteborgs Stads Parkeringsbolag AB.

Balansomslutningen har jämfört med 2015 ökat med 3,9%, 2 422 mnkr, från 61 854 mnkr till 64 276 mnkr. Soliditeten ökar med 1,1% till 29,3%. Lånevolymen har ökat med 658 mnkr till 36 022 mnkr.

Moderbolaget Göteborgs Stadshus AB

Moderbolagets rörelseintäkter uppgår till 26 mnkr (26) vilket är lika med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 199 mnkr (149) vilket är 115 mnkr över budget och avser främst reavinst vid försäljning av aktier i Göteborgs Gatu AB till Kommunleasing i Göteborg AB (senare namnändrat till Göteborgs Stads Leasing AB). Resultatet elimineras på koncernnivå. Även personalkostnaderna, då det tidvis funnits tjänster som varit obesatta, och räntekostnaderna visar en positiv avvikelse mot budget.

Balansomslutningen har jämfört med 2015 ökat med 6,4%, 1 007 mnkr, från 15 849 mnkr till 16 856 mnkr. Soliditeten minskar med 1,9% till 75,9%. Lånevolymen har ökat med 89 mnkr till 3 423 mnkr.

2.2.2 Per kluster/bolag

Resultat efter finansiella poster

mnkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015
Energi	607	547	60	-650
Bostäder	447	519	-72	407
Lokaler	517	101	416	581
Kollektivtrafik	22	6	16	25
Näringsliv	-48	-46	-2	-45
Turism, kultur, evenemang	-188	-213	25	-146
Hamn	217	210	7	205
Interna bolag	29	23	6	22
Regionala bolag	70	40	30	19
Boplats Göteborg AB	1	1	0	1

2.2.2.1 Energi

Rörelsens intäkter uppgår till 6 191 mnkr (5 852) vilket är 23 mnkr högre än budget. Förädlingsvärdet, TB1, uppgår till 3 071 mnkr (2 811) vilket är 187 mnkr över budget.

Resultat efter finansiella poster uppgår till 607 mnkr (-650) vilket är 60 mnkr över budget.

Resultatförbättringen drivs framförallt av ett bättre resultat inom fjärrvärmeaffären än budget genom ett högre täckningsbidrag beroende på lägre råvarupriser på såväl naturgas som spillvärme tillsammans med en högre effektintäkt. Vidare har vindkraftsprojekten Skottfjället och Kattegatt off-shore avvecklats och projektkostnader kostnadsförts. Göteborg Energi GothNet AB har reserverat medel för konkurrensavgift och skadestånd kopplat till pågående tvist. Koncernens lönekostnader är lägre än budgeterat, huvudsakligen baserat på färre antal anställda.

Avskrivningar och nedskrivningar – 776 mnkr är något högre än budget men är 1 129 mnkr lägre än avskrivningar och nedskrivningar föregående år. Avvikelsen beror på de kraftiga nedskrivningar avseende GoBiGas, vindkraftsanläggningar och övriga biogasanläggningar som gjordes 2015. Under året har nedskrivningar gjorts kopplat till bränslehanteringsanläggning på anläggningen GoBiGas, vindkraftverket Big Glenn och Kylproduktion på Rosenlundsverket.

2.2.2.2 Bostäder

Framtidenkoncernens rörelseintäkter uppgår till 5 765 mnkr (5 321) vilket är -8 mnkr jämfört med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 447 mnkr (407) vilket är -72 mnkr jämfört med budget.

Avvikelsen för intäkterna beror främst på två saker, dels Bostadsbolagets förvärv i Hammarkullen, vilket gav högre intäkter samt utfallet i hyresförhandlingarna. Hyresförhandlingar gav på helåret hyreshöjningar på i genomsnitt 0,5 % att jämföra med budgeterade 1,5 %. Driftskostnaderna är högre än både budget och föregående år, främst beroende på ökade reparationskostnader, mycket till följd av vattenskador och bränder. Kostnaderna har även ökat för fastighetsskötsel och driftsadministration. Underhållskostnaderna är lägre än budget men i nivå med 2015. En kostnad om 15 mnkr finns som jämförelsestörande post och avser Egnahemsbolagets avsättning för åtgärdande av enstegade putsfasader.

2.2.2.3 Lokaler

Higabkoncernens rörelseintäkter uppgår till 2 258 mnkr (1 761) vilket är 561 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 517 mnkr (581) vilket är 416 mnkr över budget. Ökningen jämfört med budget härrör sig till Älvstranden Utveckling ABs avyttring av två stycken aktiebolag (Brotomten samt bygggrätten till Karlavagnstornet) samt Göteborgs Stads Parkerings ABs avyttring av aktiebolag (fastigheten Göteborg Haga 31:5 samt marken Källtorp 99:22). Även 2015 ingick reavinst om 350 mnkr vid Älvstrandens försäljning av aktiebolag (fastigheter).

Utfall resultat efter finansiella poster inom klustret: Higab AB 115 mnkr (70), Fastighets AB Rantorget 10 mnkr (9), Älvstranden Utveckling AB 110 mnkr (324), Förvaltnings AB GöteborgsLokaler 18 mnkr (18), Göteborgs Stads Parkerings AB 274 mnkr (178) och Idrotts- och Kulturcentrum Scandinavium 0 mnkr (10). Utöver ovanstående ingår koncernjusteringar.

2.2.2.4 Kollektivtrafik

Göteborgs Spårvägar koncernens rörelseintäkter uppgår till 1 336 mnkr (1 279) vilket är -10 mnkr jämfört med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 22 mnkr (25) och är 16 mnkr över budget. Samtliga verksamheter visar bättre utfall än budget. Buss visar väsentligt bättre utfall. Under året har det skett en återbetalning av Fora på 11,8 mnkr avseende för höga premier 2004. Finansnettot ligger något över budget.

2.2.2.5 *Näringsliv*

BRG koncernens rörelseintäkter uppgår till 77 mnkr (79) vilket är -2 mnkr jämfört med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till -48 mnkr (-45) och är -2 mnkr jämfört med budget. Avvikelsen mot budget beror främst på, i BRG AB, ej upparbetade kostnader för marknadsföring och kommunikation, vilket orsakas av en överprövad upphandling, samt avvikelser i resultat hos intressebolagen.

2.2.2.6 *Turism, kultur, evenemang*

Klustrets rörelseintäkter uppgår till 1 688 mnkr (1 619) vilket är 74 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till -188 mnkr (-146) vilket är 25 över budget. Avvikelsen består av Göteborg & Co Träffpunkt, Lisebergs och Stadsteaterns positiva avvikelse mot budget (+ 1, +19 respektive +12 mnkr). Dessutom tillkommer en budgeterad koncernjustering om 7 mnkr avseende undervärde vid köp av aktier i Göteborg & Co Träffpunkt AB som i bokslutet redovisats direkt i eget kapital. Jämfört med föregående år avviker Göteborgs Stadsteater +2 mnkr, Liseberg -22 mnkr och Got Event -23 mnkr.

Intäktsavvikelsen mellan periodiserad budget och utfall 2015 består i ökade intäkter hos Liseberg och ökade intäkter från evenemangsverksamheten på Got Event (62,4 mnkr).

Kostnadsavvikelsen mellan periodiserad budget och utfall 2015 består främst av Got Events ökade kostnader från Ridsport (11,7 mnkr) Utöver det består kostnadsavvikelsen av ökade kostnader på Liseberg jämfört med budget och minskade kostnader på Stadsteatern jämfört med budget (10 mnkr).

2.2.2.7 *Hamn*

Göteborgs Hamns rörelseintäkter uppgår till 762 mnkr (720) vilket är 49 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 217 mnkr (205) vilket är 7 mnkr över budget.

Främst har bolaget högre intäkter inom energisegmentet beroende på högre hanterad volym än 2015 och vad som budgeterats. Tillkommande fartygsanlöp och större bruttovikt påverkar också intäkterna positivt. Kostnaderna är något högre än budget men följer utfall 2015 väl. Infrastrukturkostnader och riskkostnader för skador samt kostnadsföring av förstudier (som ej kommer att leda till investering) är något högre medan personalkostnaderna är lägre än budget.

2.2.2.8 *Interna bolag*

Göteborgs Stads Leasing AB:s rörelseintäkter uppgår till 697 mnkr (666) vilket är 37 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 27 mnkr (21) och är 3 mnkr över budget. Upphandlingsräntan överstiger budget och ökar intäkterna och på kostnadssidan fortsätter försäljningen av begagnade fordon att vara lägre. Leasingaffären, hyresintäkter minus avskrivningar ligger över budget och räntekostnaden är något lägre än budget.

Försäkrings AB Göta Lejons rörelseintäkter uppgår till 109 mnkr (114) vilket är lika med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 0,4 mnkr (-7,6) och är 0,3 mnkr över budget. Premieintäkterna överstiger budget och är marginellt lägre än 2015. Skadekostnaderna för året är 4 mnkr högre än budget och 9 mnkr lägre än föregående år. Sju större egendomsskador har inträffat under året. Samtliga var bränder.

Göteborgs Stads Upphandlings AB:s rörelseintäkter uppgår till 62 mnkr (64) vilket är lika med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 2 mnkr (9) och är 2 mnkr

över budget. Av bolagets intäkter är drygt 2 mnkr provisioner avseende föregående år. Bolagets kostnader är något lägre än budget för perioden och beror främst på lägre personalkostnader på grund av personalavgångar, hög sjukfrånvaro samt ej tillsatta tjänster. Bolaget har under året haft kostnader för beslutad övergång till förvaltning på 3,9 mnkr. Största delen är i samband med byte av kollektivavtal.

AB Gothenburg European Office rörelseintäkter uppgår till 4,9 mnkr (5,2) vilket är 0,1 över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till -0,4 mnkr (-0,5) och är 1,0 mnkr över budget. Avvikelsen beror främst på lägre personalkostnader än budget.

2.2.2.9 Regionala bolag

Renovakoncernens rörelseintäkter uppgår till 1 183 mnkr (1 138) vilket är -49 mnkr jämfört med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 57 mnkr (21) och är 18 mnkr över budget. Affärsområde Återvinning och Renova AB avviker positivt mot budget och affärsområde Logistik går något sämre än budget. Energiintäkterna för perioden är betydligt lägre än budgeterat, vilket har kompenseras med ökade intäkter på inkommande mängder och övrig behandling. Dessutom avviker förändring av pensionsskuld och återbetalning från Fora positivt med 10 mnkr respektive 4 mnkr. Även avskrivningar och finansnetto avviker positivt gentemot budget.

Gryaabs omsättning uppgår till 349 mnkr (341) vilket är i linje med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 13 mnkr (0) vilket är 13 mnkr över budget. Ökningen jämfört med budget härrör sig främst från lägre personalkostnader på grund av vakanser, lägre anläggningskostnader avseende minskad åtgång av kemikalier på grund av förbättringar i reningsprocessen samt minskade nederbördsmängder samt lägre kostnader för konsulter. Konsulttjänster avseende utebliven hushållsspillvattenundersökning och arbete med nytt miljötillstånd framflyttas till 2017.

Göteborgsregionens fritidshamnar ABs (Grefab) rörelseintäkter uppgår till 56 mnkr (54) vilket är 1 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till -0,3 mnkr (-2,9) vilket är -0,3 mnkr jämfört med budget. Kostnaderna för underhåll överstiger budget.

2.2.2.10 Boplats Göteborg AB

Boplats rörelseintäkter uppgår till 25 mnkr (23) vilket är 2 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 1,0 mnkr (1,0) och är 0,1 mnkr över budget. Den positiva avvikelsen beror främst på antal ingående kunder jämfört med budget vilket ger högre intäkter. På kostnadssidan överstiger kostnaden för förvaltning av it-system budgeten. Avskrivningarna är högre än budget eftersom avskrivningstiden för it-systemet kortats. Detta med anledning av att styrelsen förordar en delning av bolaget.

2.3 Investeringar

2.3.1 Övergripande för koncernen

Investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar

Nettoutgifter i mkr	Utfall 2016	Budget 2016	Utfall 2015	Budget/Plan 2017
Nyinvesteringar	2 922	3 025	1 959	3 766
Reinvesteringar	2 048	2 109	1 764	2 241
SUMMA INVESTERINGAR	4 970	5 135	3 723	6 007

Investeringar i finansiella anläggningstillgångar

Aktier och andelar, mkr	Utfall 2016
Lämnade aktieägartillskott	451 020
Summa investeringar	451 020

Göteborgs Stadshus AB har erhållit aktieägartillskott om 5 mnkr för vidare transport till BRG och Lindholmen Science Park AB samt Johanneberg Science Park AB. I samband med den skattesamordningsprocess som genomförs i anslutning till årsbokslutet har aktieägartillskott lämnats till:

Förvaltnings AB Framtiden	237 120
Göteborgs Hamn AB	91 700
Higab AB	61 700
Gbg & Co Kommunintressent	55 500

2.3.2 Per kluster/bolag

Totala investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar

Nettoutgifter i mkr	Utfall 2016	Budget 2016	Utfall 2015	Budget/Plan 2017
Energi	690	800	671	900
Bostäder	2 007	1 786	1 367	2 275
Lokaler	591	1 235	435	1 114
Kollektivtrafik	21	58	71	72
Näringsliv	1	2	0	4
Turism, kultur, evenemang	215	193	114	188
Hamn	279	227	247	417
Interna bolag	758	418	542	602
Regionala bolag	407	413	275	434
Boplats Göteborg AB	1	3	1	1

2.3.2.1 Energi

Göteborg Energikoncernens investeringar för året uppgår till 690 mnkr (671) och understiger budget med 110 mnkr. Den negativa avvikelser i förhållande till budget beror främst på tidsförskjutningar i projekt avseende elnät och fjärrvärme. Uteblivna IT investeringar som en följd av att IT köps från extern leverantör påverkar också utfallet negativt. Den största delen av koncernens investeringar finns inom områdena fjärrvärme och elnät.

2.3.2.2 Bostäder

Framtidenkoncernens investeringar för året uppgår till 2 007 mnkr (1 367), vilket är 221 mnkr högre än budget. Under året har koncernen förvärvat ett fastighetsbestånd i Hammarkullen där köpeskillingen uppgick till 493 mnkr. Investeringar i nyproduktion uppgår till 421 mnkr och avviker negativt med 283 mnkr i förhållande till budget, som en följd av tidsförskjutningar i projekten. Förvärvsinvesteringarna uppgår till 663 mnkr och avser förvärvet i Hammarkullen samt markförvärv i Sävenäs och Järnbrott.

Investeringar i det befintliga beståndet uppgår till cirka 900 mnkr, vilket är lägre än budget till följd av förskjutningar i tiden.

Större pågående projekt inom koncernen är nybyggnation i Örgryte Torp, ombyggnadsprojekt på Tellusgatan samt nybyggnation på Majstångsgatan och Uggleberget.

2.3.2.3 Lokaler

Higabkoncernens investeringar för perioden uppgår till 591 mnkr (435), vilket är 644 mnkr lägre än budget. Inom Higab uppgår volymen till 174 mnkr (186) och den negativa avvikelsen på 296 mnkr är främst en följd av förskjutningar inom projektet ”Samlokalisering kretslopp och vatten”. Flera av Higabs reinvesteringsprojekt är också förskjutna till följd av att anbudsförfaranden dragit ut på tiden. Göteborgslokalers utfall överstiger budget något och uppgår till 58 mnkr (46) och avser i sin helhet projektet Selma Stad. Den totala budgeten för projektet är dock oförändrad. För Parkeringsbolaget är investeringsutfallet 46 mnkr lägre än budget och uppgår till 64 mnkr (22). Avvikelsen är en följd av att projekt Skeppsbron startat senare än beräknat samt att inköp av nya biljettautomater försenats efter att upphandlingen överklagats. Älvstrandens utfall är 294 mnkr (180) med en negativ avvikelse mot budget som uppgår till 329 mnkr. Avvikelsen förklaras av att förväntade markförvärv ej ännu genomförts. Inom Älvstrandenkoncernen finns ett stort antal pågående projekt, både nybyggnads- och ombyggnadsprojekt inom ramen för Vision Älvstaden.

2.3.2.4 Kollektivtrafik

Årets investeringar inom Göteborgs Spårvägar koncernen uppgår till 21 mnkr (71) och avser till största delen arbete med rostrevisioner och livstidsförlängning av de äldre vagnarna M28 och M29.

2.3.2.5 Näringsliv

BRG koncernen rapporterar investeringar på 1 mnkr (0) avseende Entreprenörskvarteret under året.

2.3.2.6 Turism, kultur, evenemang

Turism, kultur och evenemangsklustret rapporterar investeringar på 215 mnkr (114) för helåret, vilket är 22 mnkr över budget. Lisebergs investeringar består främst av årets nya attraktion Liseberg Trädgårdar. Got Event redovisar investeringar i annans fastighet bland annat tillbehör i idrottsanläggningar och läktare.

2.3.2.7 Hamn

Göteborgs Hamn redovisar investeringar på 279 mnkr (247) för året, budget uppgår till 227 mnkr. De största investeringarna under året avser Port Entry som är gemensam ID-kontroll för hamnens terminaler, förbättring av terminalytor containerhamnen, logistikfastigheter i Halvorsäng samt mudderdeponi Arendal II.

2.3.2.8 Interna bolag

Totala investeringar för de interna bolagen uppgår för perioden till 758 mnkr (542), vilket överstiger budget med 340 mnkr. Investeringarna avser till största delen leasingtillgångar hos Göteborgs Stads Leasing AB. Leasingtillgångarna utgörs av inventarier inom Göteborgs Stad samt fordon, arbetsmaskiner och spårvagnar.

2.3.2.9 Regionala bolag

De regionala bolagens investeringar uppgår till 407 mnkr (275) under året, vilket är i nivå med budget. Gryaab investerar i kvävereringsanläggning och ny driftscentral. Inom Renovakoncernen avser investeringarna främst reinvesteringar i Sävenäsanläggningen.

2.3.2.10 Boplats Göteborg AB

Boplats investeringar under året uppgår till 1 mnkr (1) och avser investering i bolagets IT-system.

2.4 Övrig uppföljning inom ekonomiområdet

Utfall av koncernens skatteoptimerings- och resultatutjämningsprocess

Göteborgs Stadshus AB ska i enlighet med ägardirektivet svara för resultatutjämnning inom Göteborgs Stadshuskoncernen. Koncernens skattebelastning ska dessutom i första hand ske i Göteborgs Stadshus AB. Göteborgs Stadshus ABs styrelse beslutade om förslag till dispositioner på styrelsemöte 2016-11-28, därefter fattar kommunstyrelsen beslut om dessa. Göteborgs Stadshus AB ska sedan återkomma med information om slutligt utfall av dispositionerna med förklaring av eventuella avvikelser.

Förslaget innebar att Göteborgs Stadshus skulle erhålla netto 582 mnkr i koncernbidrag, 106 mnkr i utdelning samt lämna aktieägartillskott om 396 mnkr. Utfallet blev att bolaget erhåller 658 mnkr i koncernbidrag, 105 mnkr i utdelning samt lämnar aktieägartillskott om 446 mnkr. Avvikelsen mellan förslaget och slutligt utfall är till största delen hänförligt till Förvaltnings AB Framtidens ökade skattemässiga resultat, vilket ökar mottaget koncernbidrag och lämnat aktieägartillskott.

2.5 Utveckling inom personalområdet

2.5.1 Personalvolym och lönekostnad

	2016	2015	2014
Kostnader för konsultarvode (se anvisn)	2 837	2 188	0
Lönekostnad (exkl arvoden och soc avg)	8 499	9 841	3 023
Årsarbetare - Arbetad tid (personalvolym)	10,9	11,9	0
Lönekostnad per årsarbetare	780	827	755

Göteborgs Stadshus AB

2.5.2 Övrig utveckling inom personalområdet

Övergripande för koncernen

Personalstruktur och sjukfrånvaro

Göteborgs Stads bolag har en stabil personalstruktur och hade i medeltal 6 600 anställda år 2016. För den samlade koncernen redovisas en ökning om i medeltal ca 100 anställda sedan år 2015. Personalökningen kan främst hänföras till bolagen inom klustren Bostäder och Lokaler och däribland framförallt till bolagen Göteborgs Byggutveckling AB och Älvstranden Utveckling AB vilka beskriver sig vara i tillväxtfas. Båda dessa

kluster anger att det även fortsättningsvis kommer föreligga stora behov av att rekrytera och anger att konkurrensen om kompetens blir allt hårdare.

Även i klustret för Kollektivtrafik redovisas en personalökning vilken kopplas till viss trafikutökning och en del kortvariga uppdrag. En ökning kan också ses i klustret för Turism, Evenemang och Kultur och redovisas höra samman med årets ökade evenemangsverksamhet, men också med det kommande projektet EM i Ridsport. En nedgång i medeltalet anställda rapporteras från Göteborg Energi AB och denna beskrivs vara kopplad till effektiviseringar i verksamheten, bland annat outsourcing av IT-drift. Bolaget aviserar också behov av kostnadsreduceringar och att ytterligare verksamhetsöversyner pågår samt att fler effektiviseringsarbeten därigenom kommer aktualiseras.

Koncernens samlade personalstruktur vad avser andel kvinnor och män får anses vara förhållandevis bra. I många bolag ligger fördelningen inom 60/40 (varierande åt övervikt av endera kvinnor eller män) och hos flera av bolagen uppvisas en mycket jämn könsfördelning, nästintill 50/50. Några bolag (t ex Göteborgs Spårvägar AB, Gryaab, Grefab och Renova AB) har dock en större andel män anställda, och hos några av de mindre bolagen (t ex Göta Lejon AB, Boplats AB och Upphandlingsbolaget AB) finns det en klart övervägande andel kvinnor bland de anställda.

Avseende sjukfrånvaro är det glädjande att en jämförelsevis positiv bild rapporteras. De allra flesta bolagen redovisar sjuktal som ligger stilla sedan 2015, alternativt sjunker. Detta ska också ses i förhållande till att koncernens sjukfrånvarosiffror i sig redan är relativt låga, i flertalet bolag mellan ca 2-4,5%. Endast sex bolag har en total sjukfrånvaro överstigande 5% (Upphandlingsbolaget AB, Boplats AB, Renova AB, Göteborgslokaler AB och Göteborgs Spårvägar AB). Samtliga dessa bolag beskriver emellertid en god medvetenhet och, i erforderliga fall, pågående aktiva insatser.

Generellt beskriver många av bolagen att de har ett aktivt och hälsofrämjande arbetsmiljöarbete med olika typer av insatser. Exempel på åtgärder är omfattande ledarskapsprogram, större arbetsmiljöutbildningar, utbildningar i affärsmannaskap, fördjupningstillfällen med fokus på delaktighet, utbildningar i normkritik och hbtq/mänskliga rättigheter, friskvårdsprogram m m. Flera bolag har också haft fokus på Arbetsmiljöverkets nya föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) och genomfört särskilda insatser med koppling till denna. Ett annat exempel är också Göteborg Energi AB som har arbetat med olika insatser för att skapa än mer cykelvänliga arbetsplatser och som under året fick utmärkelsen ”Göteborgs cykelvänligaste arbetsplats”. En hälsofrämjande arbetsmiljö förutsätter dock ett kontinuerligt utvecklingsarbete. Vissa bolag anger också att de har behov av fortsatt särskilt fokus och fördjupningsarbete, t ex redovisar kluster Bostäder behov av insatser kopplade till trygghet och säkerhet. Inom bostadsklustret är avsikten därför att under 2017 arbeta fram ett koncerngemensamt arbetssätt för detta område.

Kompetensförsörjning

För att verksamheterna i koncernens bolag ska kunna nå sina mål är möjligheten att rekrytera och behålla personal avgörande. Arbetslösheten är idag historiskt låg (om än markant högre för vissa grupper, särskilt utrikes födda) och brist på arbetskraft har börjat bli kännbart i många branscher. Flera bolag beskriver att de påtagligt märker att konkurrensen om kompetens har blivit allt hårdare. Specifika kompetenser som bolagen redan idag anger är svårrekryterade är bl a; ingenjörer och andra tjänster inom det tekniska området, projektledare, tjänster inom restaurangverksamhet, specifik kompetens inom upphandlings- och försäkringsområdet samt hantverkare (t ex inom betong, el och plåt).

Bolagen rapporterar risker inom kompetensförsörjningsområdet, framförallt med koppling till de svårrekryterade kompetenserna inom samhällsbyggnadsområdet. Det råder en mycket het byggmarknad och vid svårigheter att rekrytera och behålla personal (liksom t o m att få anbud) finns stor risk för tidsförskjutningar och ökade kostnader i för staden väsentliga projekt. Långsiktigt blir effekten en allvarlig risk för Göteborgs Stad som helhet och för stadens/regionens attraktionskraft, t ex genom bostadsbrist, försvagat näringsliv, påverkad besöksnäring osv.

För att som arbetsgivare kunna attrahera, rekrytera och behålla personal lyfter bolagen fram vissa faktorer som mer kritiska. Bland annat anges följande;- en trygg och säker arbetsmiljö (t ex kluster Bostäder, Kollektivtrafik samt Renova),- konkurrenskraftiga förmåner och löner (t ex kluster Lokaler, Bostäder, Hamn, Energi, Göta Lejon AB),- motiverande organisationskultur med gott ledarskap och flexibla arbetssätt (generellt).

Ett gemensamt strategiskt arbete med kompetensförsörjning med fokus på teknisk konkurrensutsatt kompetens har påbörjats mellan berörda bolag och fackförvaltningar. Långsiktigt syfte och mål är att förstärka attraktionskraften för Göteborgs Stad som arbetsgivare och säkra kompetens till stadens samhällsbyggnadssektor.

Hållbart och inkluderande arbetsliv

I bolagens verksamheter mäts nöjdhet, motivation m m bland annat genom olika enkätundersökningar. Det stora flertalet bolag tillämpar numera (från och med medarbetar- och chefsundersökningen 2016) Göteborgs Stads enkät. Några bolag tillämpar av specifika verksamhetsskäl andra undersökningar (t ex Liseberg AB). Resultatet av stadens enkät för år 2016 finns inte tillgängligt då det levereras först i februari 2017, men generellt har medarbetare och chefer i bolagen synt trivas relativt väl med utgångspunkt av vad som kunnat utläsas av tidigare enkätresultat. Enstaka negativa resultatförskjutningar kan ofta påvisas såsom knutna till omorganisationer och verksamhetsförändringar. Positiva resultat och trendutvecklingar brukar följa av ihärdiga insatser med organisationskulturarbete och här har Liseberg AB länge kunnat rapportera oerhört fina resultat liksom Göteborgs Stads Parkerings AB. Älvstranden Utveckling AB redovisar att de har haft ett intensivt utvecklingsarbete och att de för år 2016 ser ett positivt trendbrott.

Inom likabehandlingsområdet rapporterar bolagen att de som arbetsgivare genomför arbete mot diskriminering och för likabehandling i enlighet med lagstiftning och uppsatta politiska mål. T ex upprättas likabehandlings-/mångfaldsplaner och arbete sker med arbetsvärdering, lönekartläggning och analys av löneskillnader. Bolagen såsom enskilda arbetsgivare och självständiga juridiska personer har olika arbetsgivarorganisationer och kollektivavtal och därmed skilda förutsättningar för det lokala lönebildningsarbetet. Vad gäller kommunfullmäktiges mål, om att osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män ska upphöra, får detta anses vara uppfyllt på individuell nivå avseende de anställda i respektive bolag. I uppföljningen av målet rapporterar inget av bolagen förekomst av osakliga löneskillnader. Vidare sker även arbete och insatser inom ramen för aktiva åtgärder i syfte att främja mångfald samt likabehandling och i detta sammanhang arbetas det även med att verka emot den samhälleliga strukturella diskrimineringen på gruppnivå.

Många av koncernens bolag har även omfattande insatser i syfte att bidra till ökad sysselsättning och stärka möjligheterna till arbete såväl generellt som för ungdomar och personer som befinner sig utanför arbetsmarknaden. Samarbeten sker också mellan bolag och mellan bolag och stadens förvaltningar. Goda exempel från bolagens verksamheter är t ex;- kompetensförsörjningsstrategi i brett samarbete inom regionen (kluster Näringsliv)- arbetstillfällen genom krav på social hänsyn i tjänsteupphandlingar (kluster Bostäder, Hamn),- nya kollektivavtal för lagkrav och behov av flexibilitet

(kluster Turism, Kultur och Evenemang)- särskilda insatser för integration/nyanlända (kluster Bostäder och Hamn, Gryaab, Renova AB),- feriejobb och praktikplatser för ungdomar (kluster Bostäder, Gryaab, Renova AB),- ”Jobbswinget”, insatser för unga med funktionsvariation, (kluster Turism, Kultur och Evenemang)- ”Framtidens Fastighetslabb” (kluster Bostäder).

Många av bolagens verksamheter har de senaste åren präglats av förändringar på olika sätt och utvecklingstakten kommer sannolikt att fortsätta. Det kan handla om organisatoriska förändringar som en följd av den nya koncernstrukturen vilket är tydligt för t ex kluster Lokaler samt kluster Turism, Kultur och Evenemang. Men det är också många olika verksamhetsrelaterade förändringar som väntar. Exempelvis redovisas från Gryaab tankar om framtida regionala behov och Liseberg AB lyfter utmaningar kopplat till Västlänksprojekt och stora expansions- och investeringsplaner. Flera bolag, t ex Liseberg AB och Göta Lejon AB, pekar också på att de står inför en framtida komplicerad kompetens- och generationsväxling. För andra bolag, t ex Göteborg Energi AB, Renova AB och kluster Kollektivtrafik, finns sannolikhet för verksamhetsförändringar som är direkt kopplade till affärs- och marknadsmässiga beslut. Därtill finns det de tidigare nämnda rekryteringsutmaningarna inom framförallt samhällsbyggnadssektorn. Under dessa förhållanden med stora utmaningar och mer eller mindre ständiga förändringar är det - för att bolagen ska klara sina uppdrag - än mer viktigt att ha ett uppmärksam fokus på medarbetares och chefers välmående och trivsel, liksom på att säkerställa en god organisatorisk hälsa.

2.6 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

2.6.1 Intern kontroll

Intern kontrollplan 2017 för Göteborgs Stadshus AB antogs vid styrelsemöte 2016-12-19. Den interna kontrollplanen innehåller riskanalys avseende verksamheten, riskanalys för väsentliga konton samt process för skattesamordning och bokslutsdispositioner. I samband med att verksamheten inom AB Gothenburg European Office överförs till Stadshus AB har internkontroller för denna verksamhet integrerats i intern kontrollplan för Stadshus AB.

I samband med antagande av intern kontrollplan för 2017 återrapporterades internkontroller enligt intern kontrollplan 2016. Samtliga kontrollmoment, i enlighet med intern kontrollplan 2016, har utförts enligt beskrivning. Vid testning av intern kontrollerna har inga brister noterats.

2.6.2 Sponsring

Stadshus AB har inte haft några sponsringsåtaganden under året.

2.6.3 Göteborgs Stads kommunikationsstrategi

1. Stadshus ABs kommunikationsarbete har i bolagets uppbyggnadsskede främst haft fokus på den interna kommunikationen. Stadens grafiska profil har antagits och mallar har anpassats med den nya profilen, vilket syns i all intern kommunikation. Som koncernmoder vill bolaget föregå med gott exempel och verkar för att de bolag som inte har en egen grafisk profil ska implementera stadens grafiska profil så snart som möjligt. 2016 arrangerade Göteborgs Stadshus en bolagsdag med syftet att informera om koncernens arbete, hur långt arbetet framskridit samt diskutera vad som behöver arbetas mer med. Styrelsen var på plats och diskuterade olika frågeställningar med samtliga deltagare som var förtroendevalda, vd, styrelsesekreterare och fackliga representanter i Göteborgs Stads bolag.

2. Bolagets första externa publikation blir årsredovisning 2016. Denna följer stadens kommunikationsstrategi och grafiska profil. Bland annat blir vd:arna för de sju moderbolagen intervjuade utifrån stadens olika budskap och förhållningssätt. När det gäller den interna kommunikationsstrategin så ingår kansli- och kommunikationsansvarig på Stadshus AB i den arbetsgrupp som tillsatts i projekt Internkommunikation.

2.6.4 Samverkan med Social ekonomi utifrån den lokala överenskommelsen om samverkan mellan staden och Social ekonomi

Stadshus AB har genom Strategiska Hållbarhetsgruppen och Koncernens Hållbarhetsnätverk informerat om stadens samverkan med social ekonomi. Bolagen har även delat erfarenheter och goda exempel med varandra för att öka samverkan. Många bolag samverkar redan med föreningar, bland annat inom arbetet för bidra till Jämlikt Göteborg. De områden som bolagskoncernen fokuserar på är att bidra till bättre utbildning (skolresultat), arbete och bostäder. Ett exempel är att tillsammans med föreningar erbjuda läxhjälp.

Stadshus AB har även tillsammans med Framtidenkoncernen (Bostadsbolaget) och Angereds stadsdel utarbetat ett IOP med SOS Barnbyar Sverige. Partnerskapet har resulterat i ett ungdomscenter för ensamkommande i Hammarkullen. Där kan barn och unga få guidning och hjälp in i samhället bland annat genom professionella mentorer.

2.6.5 Övriga beslut och/eller uppdrag

2.7 Kommunala ändamålet och befogenheterna

Riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag utgör grunden för den ägarstyrning som kommunfullmäktige beslutat att gälla fr.o.m. 2015-01-01. Ägarstyrningen av stadens bolag handlar om att ”effektivisera den politiska styrningen” så att kommunfullmäktiges mål och riktlinjer uppnås. Detta uppdrag är Stadshus ABs kärnuppdrag.

Bolag som är direktägda av Stadshus AB får ägaruppdrag från Kommunfullmäktige (KF), i huvudsak genom bolagsordningar, ägardirektiv och budget. KF utser också styrelse och revisorer. I dessa avseenden saknar Stadshus AB formella instrument att utöva ägarstyrningen eftersom KF inte kan delegera sin beslutanderätt till Stadshus AB.

KF har samtidigt uppdragit åt Stadshus AB att utöva ägarstyrningen genom uppdraget att genomföra årliga ägardialoger med syftet att följa på vilket sätt och i vilken omfattning som de direktägda bolagen genomför sina uppdrag. Stadshus AB ska stödja bolagen i tolkningen av KFs beslut och också i övrigt utgöra stöd för bolagen i deras uppdrag. Stadshus ABs roll är således att stärka bolagen i sitt ansvarstagande och sin lojalitet i förhållande till KF.

Målet för bolagets verksamhet är att säkerställa att verksamheten i stadens bolag, tillsammans med stadens övriga verksamheter, skapar nytta för staden och dess invånare samt medverkar till utvecklingen av ett hållbart Göteborgssamhälle.

Av ägardirektivet för Stadshus AB framgår att bolaget i huvudsak har följande uppdrag:

- I dialog med bolagen främja en aktiv ägarstyrning av stadens bolag med utgångspunkt i kommunfullmäktiges ägardirektiv, budget och andra styrande inriktningsdokument.
- Genomföra årliga ägardialoger med moderbolagen i underliggande koncerner

- samt de interna bolagen.
- Vid behov lämna förslag till kommunfullmäktige om ändringar och kompletteringar av bolagens ägardirektiv.
 - Tillsammans med övriga ägare utöva stadens ägarroll i de delägda bolagen (inkl de regionala bolagen) samt utveckla former för ägarstyrning.
 - På uppdrag av kommunfullmäktige genomföra verksamhetsöversyner hos bolagen.
 - Uppmärksamma bolagsspecifika ägarfrågor och vid behov utarbeta förslag om normerande riktlinjer och policier.
 - Svara för resultatutjämnning inom koncernen. Koncernens skattebelastning ska i första hand ske hos Stadshus AB.
 - Svara för insatser som syftar till att höja bolagsstyrelsernas generella kompetens, bland annat genom förtroendemannautbildning.
 - Utgöra kompetensstöd inom koncerngemensamma funktioner såsom koncernredovisning, skatt, kommunikation, HR och bolagsjuridik.

Stadshus AB ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen i syfte att stärka stadens styrning av bolagen. Detta förutsätts ske inom ramen för ordinarie uppföljningsrapporter och främst ta sin utgångspunkt i genomförda ägardialoger. Det är således inte aktuellt att genomföra den systematiska uppföljning som stadsledningskontoret genomför inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Ett viktigt inslag i Stadshus AB:s roll är att genomföra ägardialoger med moderbolagen i underkoncernerna samt övriga bolag som är direkt ägda av Stadshus AB. Ägardialoger har under året genomförts med dessa bolag. Handlingsplanerna från ägardialogerna kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet.

Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen årligen pröva om den verksamhet som bedrivits av Göteborgs Stads aktiebolag under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Detta innebär att kommunstyrelsen ska bedöma om verksamheten har varit kompetensenlig och förenlig med de kommunalrättsliga principer som gäller för den aktuella verksamheten. Om kommunstyrelsen vid sin årliga prövning finner att ett kommunalt bolag bedriver verksamhet i strid med den kommunala kompetensen ska styrelsen lämna förslag till kommunfullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Styrelsen och verkställande direktören bedömer att Stadshus AB:s verksamhet är i linje med kommunens ändamål med sitt ägande av bolaget och att bolaget följer de principer som framgår i bolagsordningen. Bolaget har vid behov inhämtat kommunfullmäktiges ställningstagande, i enlighet med §3:17 KL.

Varje bolagsstyrelse ska i anslutning till årsredovisningen/årsrapporten göra ett uttalande huruvida verksamheten varit kompetensenlig och förenlig med de kommunalrättsliga principerna som gäller för verksamheten. Som stöd för kommunstyrelsens bedömning har Stadshus AB gjort en sammanställning (se nedan) över bolagens yttranden i årsrapport/årsredovisning 2016. Sammanställningen utgör - tillsammans med handlingsplaner från ägardialogerna och övrig information av väsentlig och strategisk karaktär - del av kommunstyrelsens underlag för sin bedömning av om bolagen bedrivit kompetensenlig verksamheter inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Sammanställningen av uttalanden i årsrapport/årsredovisning 2016 visar att respektive dotterbolag i Stadshus AB koncernen gör bedömningen att bolaget bedrivit sin verksamhet enligt det kommunala ändamålet och befogenheterna. Boplats Göteborg

ABs verksamhet är under utredning.

3 Uppföljning av kommunfullmäktiges budget

3.1 Sammanfattande resultat av uppföljningen av kommunfullmäktiges mål

Bedömning av förväntad måluppfyllelse

Grön = God

Utveckling åt rätt håll/Stark trend/om mätetal finns - *tydlig ökning*

Gul = Viss

Utveckling åt rätt håll/Svag trend/om mätetal finns - *ökning*

Röd = Ingen

Utveckling åt fel håll/Ingen alltså svag trend/om mätetal finns - *ingen ökning alltså minskning.*

Blå = Svårbedömt

Utvecklingen är svårbedömd/om mätetal finns - olika tal visar olika riktning. *Används även om målet inte är prioriterat alltså ej relevant för bolaget.*

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
Göteborg ska vara en jämlik stad	 God	Bolagen arbetar systematiskt och ambitiöst med att bidra till Jämlikt Göteborg med undantag av ett par bolag som har just inlett arbetet. Framtiden satsar på de sex utvecklingsområdena N Biskopsgården, Hammarkullen, Hjällbo, Bergsjön, Gårdsten och Lövgärdet med bl.a. ökad närvaro och nybyggnation. Många bolag tar emot praktikanter, nyanlända, studiebesök, studerande med examensarbete och samarbetar med tex Göteborgs Räddningsmission. Man bidrar också till att skapa god tillgång till bostadsnära handels-, service- och mötesplatser genom arbete

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
		<p>med de lokalatorgen och genomför insatser för att skapa trygghet för alla, oavsett kön, ålder, härkomst mm på de lokala torgen. Utbildning/ skolresultat: 510 aktiviteter genomförda. 109 981 individer har omfattats. Arbete : 55 aktiviteter genomförda. 7 352 individer har omfattats. Bostad: 1 183 bostäder färdigställda Framtiden 345, Älvstranden 838). 3 272 bostäder påbörjade (Framtiden 1 076, Älvstranden 2 196). 20 aktiviteter som bidrar till hälsofrämjande närmiljö.</p>
<p>Alla stadens verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter och främja likabehandling</p>	<p>■ God</p>	<p>Ny uthyrningspolicy utan inkomstkrav genomförs från årsskiftet. Arbete sker för att motverka segregationen i våra områden. Många bolag har genomfört utbildningar för chefer och medarbetare kring: mänskliga rättigheter, normmedvetenhet, jämställdhet och HBTQ, konflikthantering, mångfald och förhållningssätt.</p>
<p>Den strukturella könsdiskrimineringen ska motverkas.</p>		
<p>Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka</p>	<p>■ Viss</p>	<p>Dialoger sker i olika hög grad beroende på bolagens verksamhet och karaktär. Några bolag planerar att</p>

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
		utveckla och utöka dialogen. Någrabolag arbetar med uppdatering och utvärdering av tillgänglighetsdata basen. Några bolag bedömer målet som ej relevant.
Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras.	■ Svårbedömd	Några bolag arbetar med målet, några bedömer det som ej relevant för dem. Exempel på åtgärder som genomförts: ombyggnationer som tillgängliggör, uppdatering av tillgänglighetsdata basen, mottagande av personer med funktionsvariationer för anställning och sysselsättning.
Skolan ska i ökad omfattning kompensera för elevers olika förutsättningar på såväl elevnivå som skolnivå.	■ Svårbedömd	Uppdraget ligger inte inom bolagens huvuduppdrag.
Äldres livsvillkor ska förbättras	■ God	Någrabolag arbetar med målet, några bedömer det som ej relevant för dem. Exempel på genomförda åtgärder: ökat antalet trygghetsboenden, byggt ut fiber till allalägenheter och utvecklat tjänster för ökat kvarboende, bidragit med statistiskt underlag och förslag för att göra resandet säkrare för äldre vid av- och påstigning.
Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp	■ God	Samtliga bolag arbetar strukturerat med målet genom exempelvis: energibesparingsr

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
		<p>enovering, bilpooler, tillhandahållakollektivtrafiktjänster, elbilar, cyklar, minskad energieffektivisering, förnybarenergi, miljöanpassat byggande, laddstolpsinstallationer, system och lokaler för återanvändning och återbruk, solcellsinstallationer, samt andra åtgärder inom miljöhandlingsplanen. Tillväxten inom besöksnäringen bidrar dock till ökade utsläpp. Fjärrvärmens fossilfrihet påbörjad, dock har produktionen av förnybar energi minskat från tidigare år.</p>
<p>Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre</p>	<p>■ Viss</p>	<p>De bolag som kan vara med och bidra arbetar intensivt för att nå målet. Ledtiderna är långa men arbete pågår mellan Framtiden, Fastighetskontoret, Stadsbyggnadskontoret och Trafikkontoret för att effektivisera plan- och bygglovsprocessen. Framtidenkoncernens mål att färdigställa 1 400 bostäder från 2018 till rimlig hyra bedöms som svårt att nå. Troligare är att det kan nås 2019. Genom Älvstrandens arbete med vision Älvstaden har bostäder färdigställts i</p>

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
		Örgryte Torp, Lindholmen och västra Eriksberg. Dessutom har byggstart skett i Lindholmshamnen och arbete påbörjats i Frihamnen med temporära bostäder.
Det hållbara resandet ska öka	■ God	Bolagen arbetar på flera olika sätt med hållbart resande. Nya laddstolpar, bilpooler, cykelpooler, elcyklar, cykelvänlig arbetsplats, subventionering av Västtrafikkort för personalen, rutiner för resfria möten, följer resepolitiken, erbjuda attraktiv kollektivtrafik, (Under året har resandet ökat i spårvagnstrafiken med 4,3% och i busstrafiken med 12,9%.)
Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka	■ Viss	Nästan alla bolag arbetar med målet genom bland annat: Riktiga viktiga jobb, Välkomna till Framtiden, feriejobb, sommarjobb, praktikplatser, ställer krav på socialhänsyn i upphandlingar, stöd och rådgivning till de som vill starta företag, rekrytering av nyanlända ingenjörer, anställningar av långtidsarbetslösa, samarbete med social resursförvaltning om att få personer i arbete, tar emot praktikanter genom Återvinningsuppro

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
<p>Samverkan för fler hållbara innovationer och jobbtillväxt ska öka</p>	<p>■ God</p>	<p>pet.</p> <p>Många bolag genomför insatser inom detta mål utifrånuppdrag och karaktär. Exempel på åtgärder: varierat bestånd avverksamhetslokaler, Celsius projekt, Byggföretag som t ex anställerGårdsten sbor, Projektet viktiga riktiga jobb, erbjuder befintliga företag ochnyetableringar tillgång till effektiva transport- och logistiklösningar samtmark för logistikverksamhet , samverkar med olika parter inom staden,näringslive t och akademien för framtidens boende, transporter ochenergiförsörjni ng, öka turismen genom att utveckla kryssningen, erbjuda lokalerför näringslivet och är partner till Ung företagsverksamh et.</p>
<p>Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka</p>	<p>■ God</p>	<p>Några bolag genomför åtgärder som bidrar till detta mål. Exempel: aktiviteter för barn i vårabostadsområ den, sommarvärdar, vid större evenemang sponsrar Göteborg Energi medel och värme, arrangerade båtturer i hamnen, genomför 60 gratisevenemang i allastadsdelar</p>

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
		som syftar till vardagsturism.
Tillgängligheten till kultur ska öka	■ God	Många bolag bidrar till målet genom exempelvis: investering i konst vid nyproduktion, samarbetsavtal med Göteborgs Symfoni Orkester, Operan, sponsring av kulturevenemang, sponsrar evenemang som Vetenskapsfestivalen, WestPride, Hammarkullekarnevalen, Kulturkalaset, Tall Ship Race samt Julstaden i Göteborg, torgen som mötesplats, samarbete med kulturen, exempelvis genom kultursommarjobbare och sommarunderhållningen, byggprojekt Kulturhus Bergsjön och planerad ombyggnad av Sjöfartsmuseet.
Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra	■ God	Osakliga löneskillnader finns ej i respektive bolag
Göteborg ska öka andelen hållbara upphandlingar	■ God	Så gott som alla bolag arbetar med hållbara upphandlingar. En del har kommit långt andra är i början av arbetet. Exempel: följer alltid "gemensamma miljökrav för entreprenader" samt "Sunda hus", upphandling med social hänsyn, vid upphandling av entreprenörer, varor och tjänster ställs

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
		miljörelaterade och etiska krav, utarbetar strategi för att ställa hållbarhetskrav i upphandlingar.

3.2 Sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges uppdrag

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och ev till vilken del uppdraget har genomförts
Alla nämnder och bolag ska ta fram likabehandlingsplaner i förhållande till alla diskrimineringsgrunder. Arbetet ska gälla ur såväl personal- som invånarperspektiv.	Pågår	I Stadshus AB kommer uppdraget slutföras under 2017 i samarbete mellan hållbarhets- och HR-funktion.
Den normkritiska kompetensen ska höjas i stadens verksamheter.	Ja	Stadshus AB har internt haft en föreläsning om perspektiven. Deltagande kommer ske i de inatser som planeras från SLK för stadens verksamheter.
Göteborgs Stads modell och annat arbete för social hänsyn i offentlig upphandling ska fortsätta utvecklas och användas i ökad omfattning för att skapa sysselsättning för personer långt ifrån arbetsmarknaden.	-	Ej tillämpligt
Antalet ferieplatser i staden ska öka.		
Av den arbetade tiden i Göteborgs Stad ska max fem procent utföras av timavlönad personal.	Ja	Timavlönad personal förekommer inte i Stadshus AB.
Andelen födda utanför Norden samt andelen kvinnor ska öka på chefsnivå.	Ja	
- avseende andelen födda utanför Norden på chefsnivå	Ja	En tjänst i bolaget (på chefsnivå) har tillsatts med person född utanför Norden.
- avseende andelen kvinnor på chefsnivå	Ja	Bolaget har en jämn könsfördelning.
En handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön för de grupper som har högst sjukfrånvaro ska tas fram, med fokus på de grupper som i Medarbetarenkäten inte definierade sig som kvinna eller man.	-	Ej tillämpligt.
Att minst 50 procent av stadens tjänsteupphandlingar görs med sociala hänsyn.	-	Ej tillämpligt

4 Nyckeltalsredovisning

mnkr	Utfall 2016	Budget/målvärde 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
De vi är till för					
Verksamhet/ Processer					
Lämnade/budgeterade KB totalt					
Medarbetare/ Personal					
Ekonomi/ägare					
Rörelseresultat	5	0	3	0	-6
Resultat efter finansiella poster	199	-41	149	-359	355
Soliditet	75,6 %		77,8 %	80,7 %	87,3 %
Eget kapital	12 737		12 333	12 368	12 430

Moderbolaget Göteborgs Stadshus AB

I årsredovisningen har koncernbidrag till BRG, Stadsteatern och Got Event, klassificerats om från koncernbidrag till nedskrivning. Detta påverkar resultat efter finansiella poster med -336,1 mnkr (-318).

5 Nyckeltalsredovisning

	Utfall 2016	Budget/målvärde 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
Rörelseresultat	2 492	2 094	1 381	1 749	1 260
Resultat efter finansiella poster	1 654	1 139	382	616	865
Soliditet	29,3 %		28,2 %	27,5 %	27,7 %
Eget kapital	18 808		17 467	17 330	16 492

Stadshus AB koncernen

6 Bokslut

6.1 Sammanfattande analys